

-->

Beste Vrienden van het LAMBOTTE MUSEUM,

Hierbij ontvangt u de eerste Nieuwsbrief van het Lambotte Museum te Antwerpen. U vindt er uitgebreide informatie over de activiteiten van de vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg (MGG)', en een aantal korte indrukken en resultaten van onze eerste tentoonstelling in de definitieve locatie van het Museum in het Stuivenbergziekenhuis.

Wij wensen U veel leesgenot en hopen op uw verdere steun aan het Lambotte Museum.

Prof. Dr. R. Van Hee
Conservator MGG.

Officiële opening van de Tentoonstelling over Anesthesie in het Lambotte Museum

'Word ik wel wakker, dokter?', de nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van de pijn en van de anesthesie, werd officieel geopend op zaterdag 24 november 2012, in de zalen van het Lambotte Museum. Van 9.00 tot 12.00 uur werd, met de steun van Abbott Comp, een **symposium** gehouden over **"Anesthesie en Pijnbehandeling"**. Diverse aspecten van de geschiedenis van de anesthesie in onze Lage Landen kwamen aan bod.

Sprekers waren: *Prof. M. de Rood uit Brussel, Prof. M. Vercauteren van het UZA, Prof. Bob Van Hee van de UA, Prof. S. Loer uit Amsterdam, Dr. Soeters uit Turnhout en Dhr. J. De Cock van het RIZIV.* Het symposium werd gemodereerd door *Dr. Dirk Himpe van het ZNA-Middelheim.*

Er was een zeer ruime opkomst uit binnen-en buitenland.

Opening 24 november 2012
Symposium 14 december 2012
Over de vzw MGG
Word ik wel wakker, dokter?
Wie was Albin Lambotte?
Over de museum collectie

Particulieren kunnen tegen een bijdrage van slechts 50 euro lid worden van de "Vrienden van het Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg". Op vertoon van hun lidkaart krijgen de leden gratis toegang tot het museum en de tentoonstellingen. Zij ontvangen de nieuwsbrief van het Lambotte Museum.

U kunt uw bijdrage storten op onderstaande bankrekening:
IBAN BE72-7350-2608-6116
BIC KREDBEBB

Symposium op 14 december 2012

Een tweede symposium, gewijd aan het 'No-fault systeem' in onze gezondheidszorg, en vooral in de anesthesie, werd ingericht met medewerking van KBC-Private Banking.

Na een inleidende voordracht van **Prof. Bob Van Hee** over de ontstaansgeschiedenis van de anesthesie en van het Lambotte Museum, heeft **Dr. René Heylen** een bijzonder boeiende voordracht gehouden over het 'No-fault systeem' in België. Vooral de huidige wetgeving en haar potentiële gebreken werden naar voor gebracht, waarna de repercussies voor de anesthesisten werden verduidelijkt.

Deze interessante spreekbeurten hadden een grote schare aan geïnteresseerden naar het Museum gebracht. Het symposium werd dan ook afgesloten met een receptie in het Museum, aangeboden door KBC-Private Banking.

VOORZITTER

Prof. Dr. Bob VAN HEE
bob.van.hee(AT)gmail.com

SECRETARIS

Dr. Margriet VAN HOUTTE
m.van.houtte(AT)scarlet.be

PENNINGMEESTER

Roger De Beckker
rogerdebeckker(AT)hotmail.com

Wist u ...?

De vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg' kent een lange voorgeschiedenis!

Het begon reeds in 1989 toen Prof. Bob Van Hee aan de toenmalige Universitaire Instelling Antwerpen een extra benoeming kreeg voor het vak 'Geschiedenis van de Geneeskunde'. Vele jaren heeft hij dit vak voor een grote schare van studenten in de Geneeskunde gedoceerd.

In 1992 werd door rector Prof. Dr. Robert Clara het Instituut voor de Geschiedenis van de Geneeskunde opgericht. Dit werd later, in 1999, bekrachtigd door het Gemeenschappelijk Bureau van de Universiteit Antwerpen (GBUA).

Regelmatig werd Bob Van Hee binnen en buiten het ziekenhuis gevraagd, of hij 'iets kon doen' met dit of gene voorwerp van een overleden huisarts, een 'afgedaan' of weg te werpen ziekenhuisinstrument of een niet meer up-to-date medisch toestel.

Om de voorwerpen te redden van 'de container', ontstond progressief een groeiende verzameling in de kelders van het ziekenhuis, zodat op 23 maart 1998 een 'Vereniging voor het Museaal Behoud van Medisch Patrimonium in Antwerpen' werd opgericht.

Nadat in 2003 onder het Rectoraat van Prof. Dr. Josse Van Steenberge het Instituut definitief door de eengemaakte UA werd bevestigd en erkend, is

De voorwerpen van deze collectie dienden echter regelmatig te verhuizen van de stapelplaatsen in het Raamtheater, naar het leeggekomen Gallifort-ziekenhuis, dan opnieuw naar het Raamtheater, en tenslotte naar het OCMW-gebouw 'Boogkeers' in de Lange Gasthuisstraat.

Overleg tussen verantwoordelijken van het OCMW en van de initiële werkgroep o.l.v. Bob Van Hee leidde toen tot een eerste tentoonstelling in het AZ Stuivenberg in 1997: '*Niet ademen, Niet bewegen*'. Deze tentoonstelling, gewijd aan de geschiedenis van de Radiologie, vond plaats in het raam van de herdenking van de ontdekking van de Röntgenstralen in 1895. Het werd een prestigieuze tentoonstelling die grotendeels het werk was van Mevr. Maggy Beets.

De collectie Heelkundige Instrumenten, verzameld door Bob Van Hee, vormde de kern van diverse tentoonstellingen in de jaren '90 en 2000 ('Onder het Mes' in de Passage 44 te Brussel in 1992; 'De la Saignée au Laser' in het Waalse Brogues in 1993; 'Nadeln, Nähte und Narkose' in het Duitse Hilden in 1995; en 'History of Surgery' in het Congressenpaleis te Brussel in 2001).

Tenslotte werd op verzoek van het OCMW en van het management van ZNA in 2009 een tentoonstelling op het getouw gezet, gewijd aan '125 jaar Stuivenberg'. In het raam van meerdere herdenkingsvieringen werden in de huidige ronde zaal F0 van het ZNA Stuivenberg vele voorwerpen, afkomstig uit de OCMW collectie en uit eigen bezit, ten toon gesteld. Het werd

besloten tot het oprichten van de huidige vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg'. Deze vzw vond haar beslag met de publicatie in het Staatsblad van 7 juni 2004.

Ook het OCMW van Antwerpen had door de jaren heen een grote collectie medische voorwerpen verzameld: de eerste verzamelingen van Mevrouw Païs-Minne (archivaris van het OCMW) en Mejuffrouw Rina Aernouts (hoofdapotheke van het St. Elisabethgasthuis), werden verder in bewaring gehouden door Mevr. Maggy Beets, opvolgster van Mevr. Païs.

Een eerste, degelijke inventaris werd toen op steekkaart gebracht door dhr. Daniël Christiaens.

een succesvolle expositie, die in 6 maanden tijd meer dan 4000 bezoekers trok. In de naloop van deze tentoonstelling werd door de vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg' besloten dezelfde ronde zaal F0 als definitief museum pand te huren van de vzw- ZNA.

De huurovereenkomst werd op 8 december 2011 bekrachtigd. Sedertdien heeft het Museum haar definitieve naam 'Lambotte Museum' gekregen. De naam werd gekozen naar de wereldberoemde chirurg, die in het begin van de 20ste eeuw werkzaam was in het jonge "Stuyvenberggasthuis"!

Word ik wel wakker, dokter?

De tentoonstelling werd georganiseerd rond de thema's "pijn" en "verdooving" in een medische context.

In België worden er jaarlijks 1 miljoen patiënten in slaap gedaan". Niettegenstaande de sterk toegenomen veiligheid van de huidige anesthesie, blijven vele patiënten zich vragen stellen zoals: "*Word ik wel wakker?*" of "*Zal ik nadien geen pijn hebben?*" Logische vragen, gezien in het verleden daarop niet steeds een afdoend antwoord kon worden gegeven. De tentoonstelling geeft een antwoord op deze en vele andere vragen, door ze enerzijds in een historisch perspectief te plaatsen en anderzijds de hedendaagse toestand te belichten in beeld en woord.

Vooreerst wordt er getoond wat pijn is en hoe ze vroeger en nu behandeld werd en wordt. Dan komen de eerste verdoovingen met gas aan bod. Hun rol en toedieningswijze worden getoond aan de hand van ademmaskers en bijbehorende instrumenten. Het gebruik van cocaïne voor "lokale" verdooving wordt toegelicht.

Daarnaast wordt een beeld gegeven van de onderzoeken die plaats vinden vooraleer een patiënt een "algemene" anesthesie ondergaat: ondervraging, labo- en RX-onderzoek, waar nodig.

Dan worden de narcosetechnieken getoond die gebruikt werden op het einde van de 19de eeuw, in de 20ste eeuw, evenals de toestellen die tot vandaag worden aangewend. De tentoonstelling eindigt met de illustratie van de laatste nieuwe methodes voor pijnbehandeling.

Dit alles is rijkelijk gestoffeerd en geïllustreerd met instrumenten, voorwerpen en toestellen uit de collectie die het Museum ter bewaring ontving van de "Vereniging van de Antwerpse Anesthesisten - Reanimatoren" (VERANTARE vzw) evenals met de voorwerpen uit het vast bezit van het museum en van het OCMW.

Wie was Dr. Albin Lambotte?

Dr. Albin Lambotte (1866-1955) was een internationaal gerenommeerd, algemeen chirurg die tijdens zijn professionele loopbaan verbonden was aan het Stuivenbergziekenhuis.

Hij was een pionier in de operatieve behandeling van botbreuken, die hij de naam osteosynthese heeft gegeven. Hij ontwierp talrijke instrumenten en toestellen waarop veel hedendaagse apparatuur nog steeds is geïnspireerd.

[Zie meer](#)

De collecties van het Lambotte Museum

De collecties van het museum omvatten voorwerpen die gebruikt werden in de loop van de negentiende - en de twintigste eeuw. Een aantal voorwerpen dateren zelfs uit de zestiende eeuw. Alle medische specialiteiten zijn vertegenwoordigd en het doel is om een zo volledig mogelijke collectie, die de evolutie van de gezondheidszorg illustreert, samen te stellen.

Zo is de collectie voorwerpen gebruikt in de anesthesie, in definitief bruikleen gegeven door de vzw Vereniging van de Antwerpse Anesthesisten – Reanimatoren, momenteel één van de grootste in West-Europa. Maar ook de collecties van het OCMW, van het vroegere Hoger Instituut voor de Verpleegkunde, van het Museum zelf en van diverse legaten, zijn toonaangevend voor een goed begrip van de evolutie van onze gezondheidszorg in Antwerpen.

Locatie van het Lambotte Museum

Het Museum is gevestigd in het Stuivenbergziekenhuis te Antwerpen, in één van de voormalige patiënten zalen. Het ziekenhuis, opgetrokken tussen 1877 en 1884, werd gebouwd in een voor die tijd revolutionaire “paviljoenstijl”.

De paviljoenbouw bestond uit acht ronde torens van twee verdiepingen, met per verdieping één grote ronde patiënten zaal voorzien van een zeer vooruitstrevend systeem van verwarming en verluchting.

Het Lambotte Museum heeft dan ook een aparte historische betekenis door haar inplanting in één van deze ronde zalen van dit 19de eeuwse ziekenhuis.

[Klik hier als u verder geen nieuwsbrief meer wenst te ontvangen](#)

-->

Beste Vrienden van het LAMBOTTE MUSEUM,

Hierbij ontvangt u de eerste Nieuwsbrief van het Lambotte Museum te Antwerpen. U vindt er uitgebreide informatie over de activiteiten van de vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg (MGG)', en een aantal korte indrukken en resultaten van onze eerste tentoonstelling in de definitieve locatie van het Museum in het Stuivenbergziekenhuis.

Wij wensen U veel leesgenot en hopen op uw verdere steun aan het Lambotte Museum.

Prof. Dr. R. Van Hee
Conservator MGG.

Officiële opening van de Tentoonstelling over Anesthesie in het Lambotte Museum

---

Opening 24 november 2012
Symposium 14 december 2012
Over de vzw MGG
Word ik wel wakker, dokter?
Wie was Albin Lambotte?
Over de museum collectie

'Word ik wel wakker, dokter?', de nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van de pijn en van de anesthesie, werd officieel geopend op zaterdag 24 november 2012, in de zalen van het Lambotte Museum. Van 9.00 tot 12.00 uur werd, met de steun van Abbott Comp, een **symposium** gehouden over **"Anesthesie en Pijnbehandeling"**. Diverse aspecten van de geschiedenis van de anesthesie in onze Lage Landen kwamen aan bod.

Sprekers waren: *Prof. M. de Rood uit Brussel, Prof. M. Vercauteren van het UZA, Prof. Bob Van Hee van de UA, Prof. S. Loer uit Amsterdam, Dr. Soeters uit Turnhout en Dhr. J. De Cock van het RIZIV.* Het symposium werd gemodereerd door *Dr. Dirk Himpe van het ZNA-Middelheim.*

Er was een zeer ruime opkomst uit binnen-en buitenland.

Symposium op 14 december 2012

Een tweede symposium, gewijd aan het **'No-fault systeem'** in onze gezondheidszorg, en vooral in de anesthesie, werd ingericht met medewerking van KBC-Private Banking.

Na een inleidende voordracht van **Prof. Bob Van Hee** over de ontstaansgeschiedenis van de anesthesie en van het Lambotte Museum, heeft **Dr. René Heylen** een bijzonder boeiende voordracht gehouden over het 'No-fault systeem' in België. Vooral de huidige wetgeving en haar potentiële gebreken werden naar voor gebracht, waarna de repercussies voor de anesthesisten werden verduidelijkt.

Deze interessante spreekbeurten hadden een grote schare aan geïnteresseerden naar het Museum gebracht. Het symposium werd dan ook afgesloten met een receptie in het Museum, aangeboden door KBC-Private Banking.

Particulieren kunnen tegen een bijdrage van slechts 50 euro lid worden van de "Vrienden van het Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg". Op vertoon van hun lidkaart krijgen de leden gratis toegang tot het museum en de tentoonstellingen. Zij ontvangen de nieuwsbrief van het Lambotte Museum.

U kunt uw bijdrage storten op onderstaande bankrekening:
IBAN BE72-7350-2608-6116
BIC KREDBEBB

VOORZITTER
Prof. Dr. Bob VAN HEE
bob.van.hee(AT)gmail.com

SECRETARIS
Dr. Margriet VAN HOUTTE
m.van.houtte(AT)scarlet.be

PENNINGMEESTER
Roger De Beckker
rogerdebeckker(AT)hotmail.com

Wist u ...?

De vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg' kent een lange voorgeschiedenis!

Het begon reeds in 1989 toen Prof. Bob Van Hee aan de toenmalige Universitaire Instelling Antwerpen een extra benoeming kreeg voor het vak 'Geschiedenis van de Geneeskunde'. Vele jaren heeft hij dit vak voor een grote schare van studenten in de Geneeskunde gedoceerd.

In 1992 werd door rector Prof. Dr. Robert Clara het Instituut voor de Geschiedenis van de Geneeskunde opgericht. Dit werd later, in 1999, bekrachtigd door het

De voorwerpen van deze collectie dienden echter regelmatig te verhuizen van de stapelplaatsen in het Raamtheater, naar het leeggekomen Gallifort-ziekenhuis, dan opnieuw naar het Raamtheater, en tenslotte naar het OCMW-gebouw 'Boogkeers' in de Lange Gasthuisstraat.

Overleg tussen verantwoordelijken van het OCMW en van de initiële werkgroep o.l.v. Bob Van Hee leidde toen tot een eerste tentoonstelling in het AZ Stuivenberg in 1997: *'Niet ademen, Niet bewegen'*. Deze tentoonstelling, gewijd aan de geschiedenis van de Radiologie, vond plaats in het raam van de herdenking van de ontdekking van de Röntgenstralen in 1895. Het werd een prestigieuze tentoonstelling die

Gemeenschappelijk Bureau van de Universiteit Antwerpen (GBUA).

Regelmatig werd Bob Van Hee binnen en buiten het ziekenhuis gevraagd, of hij 'iets kon doen' met dit of gene voorwerp van een overleden huisarts, een 'afgedaan' of weg te werpen ziekenhuisinstrument of een niet meer up-to-date medisch toestel.

Om de voorwerpen te redden van 'de container', ontstond progressief een groeiende verzameling in de kelders van het ziekenhuis, zodat op 23 maart 1998 een 'Vereniging voor het Museaal Behoud van Medisch Patrimonium in Antwerpen' werd opgericht.

Nadat in 2003 onder het Rectoraat van Prof. Dr. Josse Van Steenberge het Instituut definitief door de eengemaakte UA werd bevestigd en erkend, is besloten tot het oprichten van de huidige vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg'. Deze vzw vond haar beslag met de publicatie in het Staatsblad van 7 juni 2004.

Ook het OCMW van Antwerpen had door de jaren heen een grote collectie medische voorwerpen verzameld: de eerste verzamelingen van Mevrouw Païs-Minne (archivaris van het OCMW) en Mejuffrouw Rina Aernouts (hoofdapotheeker van het St. Elisabethgasthuis), werden verder in bewaring gehouden door Mevr. Maggy Beets, opvolgster van Mevr. Païs.

Een eerste, degelijke inventaris werd toen op steekkaart gebracht door dhr. Daniël Christiaens.

grotendeels het werk was van Mevr. Maggy Beets.

De collectie Heelkundige Instrumenten, verzameld door Bob Van Hee, vormde de kern van diverse tentoonstellingen in de jaren '90 en 2000 ('Onder het Mes' in de Passage 44 te Brussel in 1992; 'De la Saignée au Laser' in het Waalse Brogues in 1993; 'Nadeln, Nähte und Narkose' in het Duitse Hilden in 1995; en 'History of Surgery' in het Congressenpaleis te Brussel in 2001).

Tenslotte werd op verzoek van het OCMW en van het management van ZNA in 2009 een tentoonstelling op het getouw gezet, gewijd aan '125 jaar Stuivenberg'. In het raam van meerdere herdenkingsvieringen werden in de huidige ronde zaal F0 van het ZNA Stuivenberg vele voorwerpen, afkomstig uit de OCMW collectie en uit eigen bezit, ten toon gesteld. Het werd een succesvolle expositie, die in 6 maanden tijd meer dan 4000 bezoekers trok. In de naloop van deze tentoonstelling werd door de vzw 'Museum van de Geschiedenis van de Gezondheidszorg' besloten dezelfde ronde zaal F0 als definitief museum pand te huren van de vzw- ZNA.

De huurovereenkomst werd op 8 december 2011 bekrachtigd. Sedertdien heeft het Museum haar definitieve naam 'Lambotte Museum' gekregen. De naam werd gekozen naar de wereldberoemde chirurg, die in het begin van de 20ste eeuw werkzaam was in het jonge "Stuyvenberggasthuis"!

Word ik wel wakker, dokter?

De tentoonstelling werd georganiseerd rond de thema's "pijn" en "verdooving" in een medische context.

In België worden er jaarlijks 1 miljoen patiënten in slaap gedaan". Niettegenstaande de sterk toegenomen veiligheid van de huidige anesthesie, blijven vele patiënten zich vragen stellen zoals: "*Word ik wel wakker?*" of "*Zal ik nadien geen pijn hebben?*" Logische vragen, gezien in het verleden daarop niet steeds een afdoend antwoord kon worden gegeven. De tentoonstelling geeft een antwoord op deze en vele andere vragen, door ze enerzijds in een historisch perspectief te plaatsen en anderzijds de hedendaagse toestand te belichten in beeld en woord.

Vooreerst wordt er getoond wat pijn is en hoe ze vroeger en nu behandeld werd en wordt. Dan komen de eerste verdovingen met gas aan bod. Hun rol en toedieningswijze worden getoond aan de hand van ademmaskers en bijbehorende instrumenten. Het gebruik van cocaïne voor "lokale" verdooving wordt toegelicht.

Daarnaast wordt een beeld gegeven van de onderzoeken die plaats vinden vooraleer een patiënt een "algemene" anesthesie ondergaat: ondervraging, labo- en RX-onderzoek, waar nodig.

Dan worden de narcosetechnieken getoond die gebruikt werden op het einde van de 19de eeuw, in de 20ste eeuw, evenals de toestellen die tot vandaag worden aangewend. De tentoonstelling eindigt met de illustratie van de laatste nieuwe methodes voor pijnbehandeling.

Dit alles is rijkelijk gestoffeerd en geïllustreerd met instrumenten, voorwerpen en toestellen uit de collectie die het Museum ter bewaring ontving van de "Vereniging van de Antwerpse Anesthesisten - Reanimatoren" (VERANTARE vzw) evenals met de voorwerpen uit het vast bezit van het museum en van het OCMW.

Wie was Dr. Albin Lambotte?

Dr. Albin Lambotte (1866-1955) was een internationaal gerenommeerd, algemeen chirurg die tijdens zijn professionele loopbaan verbonden was aan het Stuivenbergziekenhuis.

Hij was een pionier in de operatieve behandeling van botbreuken, die hij de naam osteosynthese heeft gegeven. Hij ontwierp talrijke instrumenten en toestellen waarop veel hedendaagse apparatuur nog steeds is geïnspireerd.

[Zie meer](#)

De collecties van het Lambotte Museum

De collecties van het museum omvatten voorwerpen die gebruikt werden in de loop van de negentiende - en de twintigste eeuw. Een aantal voorwerpen dateren zelfs uit de zestiende eeuw. Alle medische specialiteiten zijn vertegenwoordigd en het doel is om een zo volledig mogelijke collectie, die de evolutie van de gezondheidszorg illustreert, samen te stellen.

Zo is de collectie voorwerpen gebruikt in de anesthesie, in definitief bruikleen gegeven door de vzw Vereniging van de Antwerpse Anesthesisten – Reanimatoren, momenteel één van de grootste in West-Europa. Maar ook de collecties van het OCMW, van het vroegere Hoger Instituut voor de Verpleegkunde, van het Museum zelf en van diverse legaten, zijn toonaangevend voor een goed begrip van de evolutie van onze gezondheidszorg in Antwerpen.

Locatie van het Lambotte Museum

Het Museum is gevestigd in het Stuivenbergziekenhuis te Antwerpen, in één van de voormalige patiënten zalen.

Het ziekenhuis, opgetrokken tussen 1877 en 1884, werd gebouwd in een voor die tijd revolutionaire "paviljoenstijl".

De paviljoenbouw bestond uit acht ronde torens van twee verdiepingen, met per verdieping één grote ronde patiënten zaal voorzien van een zeer vooruitstrevend systeem van verwarming en verluchting.

Het Lambotte Museum heeft dan ook een aparte historische betekenis door haar inplanting in één van deze ronde zalen van dit 19de eeuwse ziekenhuis.

